

trædende Forpagtningsledighed at træffe Bestemmelse om, hvilken Anvendelse Staten skal gøre af de paagældende Ejendomme. Forpagtningerne udløber efterhaanden, til forskellig Tid. Der vil Aar efter andet blive et vist Antal Gaarde ledige, og jeg antager, man fra alle Sider vil kunne være enig om, at det ikke kan være Statens Opgave fremdeles at drive disse Ejendomme paa den Maade, som det nu er Tilfældet: at de forpagtes ud til private, og ikke heller at lade dem overgaa til Statsdrift; jeg ved ikke, om der skulde være nogen, der har Mod paa at lade dem gaa ind under en saadan Statsdrift, jeg har det i hvert Fald ikke. Jeg antager, at der vil være almindelig Enighed om, at det bedste vil være, at disse Ejendomme snarest muligt gaar bort fra Statsdrift, og at det i de allerfleste Tilfælde vil være naturligt og i god Overensstemmelse med, hvad der foregaar her i Landet for Lens- og Stamhuses Vedkommende ligesom for adskillige andre store Ejendommers Vedkommende, at de overgaa til Udstykning. Nu er imidlertid disse Ejendomme ikke alle lige velegnede til Udstykning. En Del af dem er forsynede med saa gode Bygninger, at det vilde være en Ødelæggelse af de store Værdier, der knytter sig til dem, om man udstykkede dem til Bunds. Man kan altsaa ikke give en almindelig Regel for den Fremgangsmaade, der skal følges, men det er i hvert enkelt foreliggende Tilfælde nødvendigt, at der er et Udvalg, som paa tilfredsstillende Maade repræsenterer den stedlige Befolkning og er kendt med de stedlige Forhold, og som kan afgøre, hvad der skal gøres ved den paagældende Ejendom, afhængigt som dette vil være af Jordens Beskaffenhed og Beliggenhed, Vejforhold, de tilstedeværende Avlsbygninger og Trangen til nye Brug paa den paagældende Egn; alt efter som disse Bedømmelser falder ud, vil Resultatet forme sig forskelligt. I nogle Tilfælde vil man vel udstykke en saadan Ejendom, naar den er forpagtningsledig, helt til Bunds, i andre Tilfælde vil man maaske udstykke den halvt eller med en anden Brøkdels, og i enkelte Tilfælde vil man maaske finde, at der ikke er Grund til at foretage Udstykning. Man vil saaledes være i Stand til at tage Hensyn til de foreliggende stedlige Forhold.

Jeg tillader mig med disse Bemærkninger at anbefale Lovforslaget til det høje Tings Velvillie.

Kloppenborg-Skrumsager: I Hovedsagen er jeg enig med den højtærede Land-

brugsminister om dette Lovforslag. Det er ogsaa min Mening, at det selvfølgelig vil være saaledes under danske Forhold, at Staten ikke ønsker at beholde disse Ejendomme; der maa finde en Afvikling Sted. Disse Ejendomme er opstaaet i den Tid, vi derovre har været under Preussen. De blev oprettet af den preussiske Regering, da man havde saa ondt ved at komme frem blandt Bønderne. Saa gav Staten sig til at købe større Ejendomme, købte i mange Tilfælde større Ejendomme sammen, og indførte Forpagtere Syd fra, for at dette rene Landbrugsland, som Sønderjylland er og var, skulde faa et for Preusserne mere hjemligt Udseende. Nu er vi heldigvis kommet til Ende med de Dele, og det er rigtigt, hvad den højtærede Landbrugsminister har sagt, at det ligger ikke for Danmark at fortsætte den Forretning paa samme Maade. Jeg vil ønske, at det paa-tænkte Arbejde maa lykkes godt. Det har i det hele taget været saaledes i den Tid, vi var under Fremmedherredømmet, at der var en Tilbøjelighed til, at Smaaejendomme forsvandt. I denne Tid gøres der jo store Anstrengelser for at frembringe Smaabrug har i Danmark. Det er i særlig Grad nødvendigt nede hos os, hvor saa mange Smaabrug er forsvundet, og jeg vil da haabe, at det maa lykkes ved fornuftig Udstykning at grundlægge en Del Smaabrug paa de Ejendomme, som den preussiske Stat købte sammen for at faa store Ejendomme.

Dette Lovforslag er sikkert vel overvejet af den højtærede Landbrugsminister. Jeg kan godt forstaa, at der maa en særlig Forvaltning til, disse Ejendomme kan ikke forvaltes direkte fra Ministeriet. Men jeg kunde dog tænke mig, at man ogsaa kunde være gaaet en anden Vej. Jeg synes, at Ejendommene kunde være forvaltet af Amterne. Vi er i vor Tid tilbøjelige til at faa mange Embedsmænd stillet an, og vi er tilbøjelige til at klage over, at vi har ondt ved at faa det hele betalt. Der tales meget derom nede i Sønderjylland, som ikke har flere Indbyggere end et Amt heroppe i det gamle Land, men hvor der alligevel er 4 Amtmænd og 4 Amtsassessorer. Det er rigeligt. Man skulde derfor tro, at man kunde gaa en anden Vej; men jeg antager, at Forslaget er vel overvejet, og at man finder, at det ikke kan blive anderledes.

Jeg skal anbefale det foreliggende Lovforslag og udtale Haabet om, at disse Ejendomme i Aar maa blive anvendt paa den mest forsvarlige Maade og hurtigst muligt gaa over i privat Ejendom.